БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой
ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 226 (8446)
СЕНТЯБРИИН
24
ВТОРНИК
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

Түнхэнэй аймаг таряа тушаалгаяа дүүргэбэ

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэжэ, Түнхэнэй аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө 1957 оной сентябриин 22-то дүүргэбэ. Гүрэндэ 24 мянга 962 центнер таряа тушаагаад, түсэбһөө гадуур 35 мянга 500 центнер таряа худалдаха гэһэн уялгаяа дүүргэхын түлөө мүнөө тэмсэжэ байна. Гүрэндэ таряа тушаалгые уридшалан дүүргэхын түлөө амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэгдэһэн байна. Мүнөө үедэ аймагай ажалшад ургаса хуряалгаяа гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэжэ, хүдөө ажахын бүхы продуктнуудаар гүрэнтэеэ сүм тоосохын түлөө үсэд шангаар тэмсэжэ байнхай.

Лафетнэ жаткануудые хуряалгын дүүрэтэр хүдэлгэхэ

Агууехэ Октябриин 40 жэлэй ойн урда тээ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, респубиикымнай колхозууд болон совхозууд энэ жэлэй ургаса хуряалгые богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэхын түлөө үсэд шангаар тэмсэжэ байна. Хура бороогой хэдышье һаад тойбо ушаруулбал, шэнэ түрүү арга —амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэһэнэй ашаар олохон колхозууд саг болзортонь хуряалгаяа үнгэргэжэ, гүрэнтэеэ таряа тушаалгаар сүм тоосожо, үрэһэ хүрэнгэеэ хаажа байнхай.

Түнхэнэй аймагай колхозууд мүнөө жэл хуряалгынгаа наяад процентыень лафетнэ жаткаар хадаа. XVII партсъездын нэрэмжэтэ болон «Знамя», «Путь Ленина» колхозууд энэ жэлдэ ороонhото культурануудаа гол түлэб амяарлан хуряажа байна.

Кударын аймагай Ехэ-Кударын МТС-эй механизаторнууд хоёрдохи жэлээ амяарлан хуряалгые амжалтатайгаар ябуулна. Һүүлэй мэдээгээр тус МТС-эй харьяата колхозуудта долоон мянга гаран гектар таряан лафетнэ жаткаар хадагдажа, ехэнхинь суглуулан сохигдоо. Тэрэнэй ашаар эндэхи колхозууд таряа тушаалгаар гүрэнтэеэ сүм тоосоһон байна. Лафетнэ жаткануд хуряалгын дүүрэтэр хэрэглэгдэжэ, ороонhото культурануудай наяад процентын тэрээгээр хуряагдаха юм. Манай газетын мүнөөдэрэй номерто ехэ-кударынхидай дүй дүршэл тухай тодорхойгоор бэшэгдэбэ.

Лафетнэ жаткын машинистнуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ Ехэ-Кударын МТС-эй суута комбайнернууд Иннокентий Жарников, Изот Кривогорницын гэгшэд түрүүлжэ, тус бүридөө долоон зуу гаран гектар таряа амяарлан хуряагаад байна.

Амяарлан хуряалга мүн Ториин, Зэдын аймагуудта, Бичурын совхоздо үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Ториин аймагай колхозуудта хуряагдаһан 7478 гектарайнь 7107 гектар лафетнэ жаткаар хадагдаа. Бичурын совхоз ороонhото культурануудаа бултыень амяарлан хадажа байнхай.

Эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл юу харуулнаб гэхэдэ, нэн түрүүн лафетнэ жаткаар хадагдаһан таряае суглуулан сохиходо шииг багатай таряан абтана. Тиимэһээ амяарлан хуряалга ехээр хэгдэһэн газарта гүрэндэ таряа тушаалга, үрэһэ хаалга амжалтатайгаар ябана, ороонho таряанай гээлтэдэ орохо, тоог дээрэ гутаха баримтанууд усадхагдана бшуу.

Тииһээ тиитэр ажал хэрэг дээрэ шалгагдаһан, олондо һайшаагдаһан хуряалгын энэ түрүү аргые тоодоггүй баримтанууд мүнөө хүрэтэр бии байһаар. Яруунын аймагай Нарһатын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд (директорынь нүхэр Жалсанов) нёдондонойхидоол адли амяарлан хуряалгада эртээнһээ бэлдэнгүй байжа, таряанай хүсэд эдеэшэжэ, хатуужахые хүлеэжэ байһаар сагаа баража, мүнөө ехэхэн гээгдэлдэ оронхой. Эндэ ороонhото культурануудайнь дүшөөд процентнь хадагдаагүй байһаар, гүрэндэ таряа тушааха түсэбэйнгөө гурбанай нэгэ хубиие арайхан дүүргээ. Тиигэбэшье, олонхи лафетнэ жаткануудаа болюулаад, шиигтэй таряае комбайнаар сэхэ хадажа байнхай. Эдэ бүгэдэһөө боложо, колхозуудай тоог дээрэ нойтон таряан дүүрэжэ, гутаха туйлдаа хүрэжэ байха юм. Иимэ байдал Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коминтерн» болон бусад колхозуудта үзэгдэнэ.

Амяарлан хуряалгые тоохогүй баримтанууд Хүнтэйн, Кабанскын, Темлюйскэ, Курбын, Хориин МТС-үүдэй, тэдэнэй харьяата колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө үзэгдэнэ. Тиин харюусалгагүй ажалаараа хамтын хэрэгтэ һаад ушаруулжа, хуряалгые гэдэргэ татажа байһан хүтэлбэрилэгшэдтэ аймагуудай партийна, советскэ органуудай зүгһөө зохихо хэмжээ абтаагүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Сагай орой боложо, хада уулын оройдо байрын саһанай орожо байхада республикымнай колхозууд болон совхозууд ороонhото культурануудайнгаа хахадынь шахуу үшөө хуряагаагүй байна. Иимэ шахардуу, ургасада аюултай сагай тохёолдоод байхада хуряалгын машина, техникые, тэрэ тоодо лафетнэ жаткануудые хүсэдөөр хэрэглэхэгүй гээшэ гүрэн түрын урда, олон мянган колхознигуудай үмэнэ гэмтэ хэрэг хэһэн ябадал гэжэ тоологдохо зэргэтэй.

Амяарлан хуряалгын түрүүшүүлэй, лафетнэ жаткын эрхим машинистнуудай жэшээгээр, тэдэнэй дүй дүршэлые ажалдаа хэрэглэжэ, хуряалгын бүхы машина, техникые бүтээсэ ехэтэйгээр, үдэр һүнигүй хүдэлгэхэ гээшэ колхоз, МТС, совхоз бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй нангин уялга мүн. Амяарлан хуряагдаһан таряан саг дары суглуулагдан сохигдохо зэргэтэй. Энээнэй хойноһоо колхозуудай болон МТС-үүдэй агрономууд шанга хиналта табиха зэргэтэй.

Илангаяа мүнөө үедэ колхозууд болон совхозуудта үрэһэнэй таряанай хуряагдажа байхада лафетнэ жаткануудай хүдэлмэриие зогсоожо болохогүй. Лафетнэ жаткануд хуряалгын дүүрэтэр ямаршье һаадгүйгөөр хэрэглэгдэхэ ёһотой.

Ехэ-Кударын МТС-эй харьяата колхозуудта 7010 гектар таряан лафетнэ жаткаар хуряагдаба



Ехэ-Кударын МТС-эй суута комбайнер—лафетнэ жаткын машинист **Изот Кривогорницын.**

Лафетнэ жаткаар хадаад, өөһэдөө суглуулжа сохинобди

Лафетнэ жаткаар 600 гектар хадаха, 300 гектар суглуулжа сохихо уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байнаб. Үдэр бүхэндэ 30—35 гектар амяарлан хаданабди. Зарим үдэрнүүдтэ 45 гектар хүрэтэр хадагдана. Таряа хуряажа эхилһээр 540 гектар хадааб, 170 гектарайнь таряа суглуулжа сохёоб.

Шэнэ аргые хэрэглэһэнэй ашаар таряан гээгдэлдэ ороногүй. Сентябриин 18-най үдэр 13 гектар суглуулжа сохёо һэм. Тэрээнһээ 318 центнер таряан гараа. Энэмнай гектар бүриһөө 24,5 центнер таряан абтаһан болоно. Намтай сугтаа хүдэлдэг тракторист нүхэр Афанасьев оролдосотой бэрхээр хүдэлдэг. Үглөөнэй 5 часһаа хахад һүни хүрэтэр хүдэлнэбди.

Ажалайнгаа һүүлээр, мүн үглөөгүүр эртэ жатка, комбайнайнгаа хойноһоо техническэ харууһа наринаар хэнэбди. Хедерэй полотно урда талаһаа нородог дээрэһээ түргөөр муудадаг. Полотногоо удаан хэрэглэхын тулада эрьюулжэ табяад, горьёнуудыень һэлгүүлжэ табинабди. Шиигтэй нойтон таряа хадахада полотногой хоорондуур таряанай эшэ, элдэб үбһэ ногоон шэглэгдэжэ, ажалда нилээд һаад ушаруулдаг. Тэрэниие усадхахын зорилгоор полотно эрьюулдэг валигай хажууда хурса хутага хэхэдэ һайн. Мүн полотно доогуур таряанай орохогүйн тулада хюрөөгэй ябадаг брусай хажуугаар хабтагай түмэр хадагдаһан байна.

Лафетнэ жатка шэрэдэг трактористын шадабари мэргэжэлһээ манай хүдэлмэри гол түлэб дулдыдана. Тракторист хадаа хедерые таряанай хажуугаар хооһоор ябуулха ёһогүй. Хэрбээ метр зайтайгаар хооһоор ябуулаа һаа, газар ехээр хороохогүй болоно. Таряанай һайса хатаагүй байхада хоёрдохи скоростёор, хатаһан хойнонь гурбадахи скоростёор хүдэлнэбди.

Абаһан уялгануудаа үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүхы шадалаараа оролдожо байнабди.

Изот Кривогорницын,
Ехэ-Кударын МТС-эй комбайнер.

Амяарлан хуряалгын ашань иимэ

Һүүлэй хоёр жэлдэ манай МТС-эй харьяата колхозуудта амяарлан хуряалга хэрэглэгдэнэ. Тэрэнэй ашаар мүнөө жэл колхозууднай августын хорёодоор таряа хуряалгада жэгдэрэн ороһон байна. Нёдондо жэлдэ, урдынхидаа орходоо таряа хуряалга 12—15 үдэрөөр эртэ дүүрэһэн юм. Хэрбээ 1955 ондо ургаса хуряалга 55 үдэр соо үргэлжэлөө һаа, 1956 ондо 36 үдэрэй болзор соо үнгэргэгдөө һэн. Энэ жэлдэ хуряалгын болзор бүришье хорохонь.

Амяарлан хуряалгын ашаар ургаса хуряалгын үедэ таряанай гээлтэ һураггүй бага болоно. Тусхайлбал, дунда зэргээр гектар бүридэ хоёр центнер, зарим участогуудта гурбан центнер хүрэтэр таряанай гээлтэ бага боложо үгэнэ. Жэшээлхэдэ, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой Хуягта гэжэ газарта 112 гектар амяарлан хуряагдаһан шэниисын талмайн гектар бүриһөө 12 центнер, сэхэ комбайнаар хуряагдаһан 25 гектар талмайн га бүриһөө 9 центнер таряан абтаа. Энээгээр бодоходо, тус колхоз 2 мянга шахуу центнер нэмэлтэ таряа абаа. Тухайлхада, МТС-эй харьяата колхозуудта 18—20 мянган центнер таряан ехээр абтаа.

Олонхи механизаторнууд бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. «Путь к коммунизму» колхоздо хүдэлдэг комбайнер И. Жарников, «Путь Октября» колхоздо хүдэлдэг комбайнернууд И. Кривогорницын, Н. Бондарев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг комбайнер Д. Улаханов, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг комбайнер Н. Воробьев гэгшэд үдэртөө 35—45 гектар хүрэтэр һайн шанартайгаар хадана. Механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ машинистнууд Изот Кривогорницын Иннокентий Жарников хоёр түрүү зэргэдэ ябалсана. Тэдэнэр 700 гаран гектар таряа амяарлан хадаа.

Амяарлан хуряагдаһан таряа хатаахада, сэбэрлэхэдэ ажалай гаргаша нилээд хороно. Хэрбээ зуун центнер таряа сэбэрлэхэдэ 27—30 ажалта үдэр гаргашалагдадаг һаа, амяарлан хуряагдаһан тэды шэнээн таряа сэбэрлэхэдэ оройдоол 18 ажалта үдэр гаргашалагдана. Жэшээлхэдэ, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи бригадада таряа сэбэрлэлгэдэ 8—10 хүн хүдэлөө. Юуб гэхэдэ, тус бригадынхид шэнэ арга хэрэглээ юм. Харин комбайнаар сэхэ хуряаһан хоёрдохи бригададань таряа сэбэрлэлгэдэ 30—35 хүн хүдэлөө.

Амяарлан хуряалга үшөө юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, шииг нойто багатай, хуурай таряан абтана. Тиимэһээ сэбэрлэхэдэшье бэлэхэн, обоологдоод байхадаа гутадаггүй, зернопультаар нэгэ сэбэрлэгдээд гүрэндэ тушаагдана. Таряанай үлэгдэл болон солоомонь хуурай байдаг. Амяарлан хуряалгые үргэнөөр ябуулһанай ашаар МТС-эй харьяата зургаан колхоз («Комбайнһаа» бусадынь) гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө сүм дүүргээ. Гүрэнэйнгөө амбаарта 119000 пүүд таряа тушаагаа. Түсэбһөө гадуур 27600 пүүд таряан тушаагдаа. Сентябриин 22-то МТС-эй харьяата колхозууд таряа тушаалгаар гүрэнтэеэ сүм тоосоо.

Энэ жэлдэ МТС-эй харьяата колхозуудта 15 лафетнэ жатка, 26 подборщигууд хүдэлнэ. Сентябриин 22-ой байдалаар 7010 гектар амяарлан хуряагдаа. Энэмнай ороонhото культурануудай 70 процентнь болоно. Иигэжэ манай механизаторнууд—жаткын машинистнууд, комбайнернууд, трактористнууд абаһан уялгануудаа дүүргээ.

Бидэ энэ амжалтаар һанаагаа амархагүйбди. Ороонhото культурануудай 80 процентһээ бага бэшыень амяарлан хуряаха зорилготойбди. Ойрын үдэрнүүдтэ, сентябриин 25-һаа хожомдуулангүй ургаса хуряалгые дүүргэхэмнай. Һүүлээрнь солоомо суглуулжа һүрилхэбди.

А. Дмитриев, Ехэ-Кударын МТС-эй директор.

Таряа хадалга дүүрэжэ байна

Колхозой поли дээрэ МТС-эй гурбан комбайн, хоёр лафетнэ жатка хүдэлдэг. Комбайнуудһаа гараһан таряа таһалгаряагүйгөөр зөөхын тулада 3 автомашина табигдаа һэн.

Түрүүшын үдэрһөө амяарлан хуряалга үргэнөөр хэрэглэгдээ. Энээниие залуу механизатор Изот Кривогорницын үүсхэһэн байна. Энэ нүхэр үдэр бүхэндэ 35—40 гектар алдадаггүй юм. Мүн Николай Бондарев һайнаар хүдэлнэ. Тэдэнэр хадаһан таряагаа өөһэдөө суглуулжа сохино.

Тоог дээрэ асарагдаһан таряан тэрэ дороо сэбэрлэгдэжэ, гүрэндэ тушаагдадаг. Үдэр бүхэндэ тоог дээрэ 100 гаран хүн хүдэлнэ. Комбайнуудһаа таряа зөөдэг шофёрнууд Иван Савиновский, Глеб Ткачёв үдэрэйнгөө даалгабариие 100—150 процент дүүргэдэг байна.

Үсэд шангаар хүдэлмэрилжэ, колхозойхиднай сентябриин 15-да гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө, натура түлбэреэ, зээлеэр абаһан таряагаа бусаажа, худалдаха түсэбөө дүүргээ. Тиигэжэ түсэбһөө гадуур гүрэндөө 660 центнер таряа тушаагаабди. Мүнөө ороонhото культурануудай хуряалга дүүрэжэ байнхай. 100-гаад гектар овёс үлөө.

Амяарлан хуряалга хэрэглэжэ юун туйлагдааб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ сохигдоһон ороонho таряан оройдоол 14—16 процент шиигтэй байна. Тиимэһээ таряанай үлэдэһэниинь хуурайгаар абтажа, бүхэли жэлдээ хадагалхада гутахагүй байна бшуу. Түрүүшээр, тухайлхада, 2500 шахуу ажалта үдэр арьбалагдаа, таряанай гээлтэ хоролто 14 мянган центнерээр хороогдоо, ороонho таряа сэбэрлэхэ хүдэлмэридэ үсөөн хүн хабаадана. Таряа хуряалгын болзор нилээд хороогдоо гээшэ.

Гүрэндэ таряа тушаажа дүүргээд, мүнөө ерэхэ жэлэйнгээ тарилгада бэлэдхэн, һайн шанартай үрэһэ хаажа байнабди. Үрэһэ хааха хүдэлмэриие коммунист Андрей Максимов эрхилхэ болоо.

Таряа хуряалгые, гүрэндэ таряа тушаалгые эмхитэйгээр ябуулһанай түлөө партиин Кударын айкомой болон аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөөбди.

П. Кривогорницын, «Путь Октября» колхозой түрүүлэгшын орлогшо.



Ехэ-Кударын МТС-эй түрүү комбайнер—лафетнэ жаткын машинист **Иннокентий Жарников.**

Эрхим шанартай үрэһэн хаагдана

Манай гурбадахи комплексно бригадын таряанай талмай гол түлэб үрэһэнэй участогууд юм. Гүрэндэ 675 центнер таряа тушаагаабди.

Энэ жэлдэ Ехэ-Кударын МТС-эй 4-дэхи тракторна бригадын механизаторнуудтай хамта ажаллажа, манай гурбадахи комплексно бригадын гэшүүд һайн ургаса ургуулаа. 300 гектар шэниисын га бүриһөө дунда зэргээр 11—12 центнер таряан абтаа. Уһалагдаһан 150 гектар шэниисын талмайн гектар бүриһөө 20 центнер таряан (амбаарта ороһониинь) абтаа.

Дүрбэдэхи тракторна бригадын механизаторнууд үдэр һүнигүй һайнаар хүдэлнэ. Лафетнэ жаткын машинистнууд Доржи Улаханов, Нима Юмтаров, Бадмажап Яглинов гэгшэд үдэр бүхэндэ 25—30 гектар таряа хадана. Эдэнэй оролдолгын ашаар богонихон болзорто шэниисын, хара таряанай участогуудые хуряажа абаабди. Мүнөө овёс хуряажа байнабди.

Кударинка горхоной урда эрьедэ 5 мянган центнер таряа хадагалха шэнэ склад баригдаа. Эндэ таряа хатаадаг «ВИСХОМ» машина, машинатай таряа шэгнэхэ шэгнүүр тодхогдонхой. Мүн 2000 дүрбэлжэн метр газар цементээр хушагдаа, нойтон таряа хатааха шала түхеэрэгдээ. Тоогой дэргэдэ наада харуулха сценэ, һууринууд түхеэрэгдэнхэй. Эндэ аймагай центрһээ болон бусад газарһаа ерэһэн артистнар концерт табидаг юм.

Имагтал амяарлан хуряалга хэһэнэй ашаар эрхим шанартай үрэһэ хаанабди. Таряамнай һайн шанартай, шииг нойто багатай. Тоог дээрэ оройдоол 15 һурагшад хүдэлнэ. Мүнөө 800 центнер шэниисэ үрэһэндэ хаагдаба.

Һаяхан колхознигуудта ажалта үдэр бүхэндэ 500 грамм таряан аванс болгон үгтөө. Ойрын үдэрнүүдтэ үшөө хубаахабди.

Дарма Эмегенов,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гурбадахи комплексно бригадын бригадир.





ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) 1. Кударын аймагай «Путь Октября» колхозой поли дээрэ комбайнер Николай Бондаревой агрегат лафетнэ жаткаар хадагдаһан таряае суглуулжа ябана. 2. Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тоог дээрэ таряа сэбэрлэжэ байна.

Д. Болхосвой фотонууд.

Республикын аймагуудта таряа хуряалгын ябаса тухай

1957 оной сентябриин 20-ной мэдээн

Аймагууд	Ороонhото культурануудай хуряагдаһаниинь (процентээр)	Тэрэ тоодо амяарлан хуряагдаһаниинь (гектараар)	Хартаабха хуряалга (процентээр)
Бичурын	74,8	10575	47,6
Кударын	72,3	9207	43,5
Мухаршэбэрэй	70,4	21988	73,5
Хориин	64,6	2636	56,1
Заиграйн	63,3	2444	38,2
Хэжэнгын	61,7	6753	21,6
Яруунын	58,3	3541	24,4
Прибайкальска	56,4	1102	68,9
Тарбагатайн	53,4	4774	69,2
Кяхтын	53,1	3959	81,2
Закаменай	52,8	1409	33,6
Баргажанай	50,3	1426	35,3
Ториин	50,2	7107	23,4
Б.-Кударын	46,6	2022	41,3
Түнхэнэй	44,4	4865	44,8
Кабанскын	43,9	2410	32,8
Иволгын	42,7	2888	60,5
Зэдын	41,4	9021	60,0
Курумканай	35,6	2846	76,8
Сэлэнгын	34,7	2972	33,3
СОВХОЗУУД:			
Яруунын	71,2	3553	65,6
Хориин	69,3	1283	64,7
Кяхтын	68,5	1940	29,5
Бичурын	56,9	2815	30,7
«Эрдэм»	45,7	1747	48,2
Сэлэнгын	44,8	539	22,8
Боргойн	42,3	3600	38,8

Агуухэ Октябрийн 40 ойн хүндэлэлдэ

Уялгаяа дүүргэжэ байна

Манай республикын модошод Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсахадаа, 56 мянган кубометр барилгын модо түсэбһөө гадуур үгэхэбди гэһэн уялга абаһан юм.

Леспромхоз, участок бүхэнэй оньһото техникын оншыень оложо ашаглаһанай, ажалдаа түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлһэнэй ашаар «Забайкаллес» комбинат найма һарынгаа түсэбые 101,6 процент дүүргэжэ, 64 мянган кубометр модо түсэбһөө гадуур бэлэдхээ. Иигэжэ үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулжа үзэхэдэ, 122 мянган кубометрээр ехэ модоҥ оронойнмай барилгануудта эльгээгдэһэн болоно.

«Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай дунда Черемуховско леспромхозой модошод түрүү һуурида ябана. Тус леспромхоз найма һарынгаа түсэбые холо үлүүлэн дүүргээд, 19 мянган кубометр модо оронойнгоо барилгануудта эльгээгээ.

Комбинадай түрүү леспромхозууд өөһэдынгөө арга боломжонуудые тооложо үзөөд жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 139 мянган кубометр модо, тиихэдэ Октябриин 40 жэлэй ой болотор 100 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн шэнэ уялга абаад, ажаллажа байнхай.

Б. Михайлов.

Хирпиисын завод

Үзэсхэлэн һайхан байгаалитай Баргажан нютаг ашагта малтамалнуудаар баян юм. Һүүлэй үедэ эдэнь арадай ажахыда үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо.

Орджоникидзын нэрэмжэтэ олзоборилгын артель урдань сульфат абадаг Алга нютагтахи нуурнуудые шэнжэлжэ, һайн шабар олоһон байна.

Энэ жэлдэ тэрэ шабарые хэрэглэжэ, оньһон аргаар хирпиисэ хэхэ хүдэлмэри эхилээ. Алгын шабар 20 гектар газар эзэлдэг. Тэрэнэй зузааниинь 3 метр шахуу гэжэ тухайлагданхай. Үдэр бүхэндэ 2 миллион хирпиисэ үйлэдбэрилбэл, эндэхи шабар 20 жэлдэ хүрэхэ байна.

Жэлэй түсэбэй ёһоор хараалагдаһан хахад миллион хэһэг хирпиисын 320 мянганиинь мүнөө бэлэн болонхой. Хирпиисын заводойхид Агуухэ Октябриин алдарта ойе ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын тула шармайн хүдэлмэрилжэ байна. Заводой түрүү хүдэлмэришэд В. М. Толстихин, А. Е. Колмаков, У. Н. Ожигова, А. М. Ожигова халаан бүхэнэйнгөө даабарие 120 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Д. Гыргенов.

Байгалай модошод

Түрхэ голой адаг. Гонзойтор һаллуулһан барилгын модон мүнөө, үглөөдэршье һаань, аян замдаа мордохоор бэлэн, уһанай долгиндо аалиханаар бэеэ үлгыдэн байхань аяар холоһоо харагдана. Эндэ дүтэлжэ ерэхэдэ, голой нүгөө эрьедэ, модо урадхуулгын участогай хүдэлмэришэд шэнэ һалнуудые бэлэдхэжэ байба.

Участогай технорук Алексей Никифорович Молчанов хүдэлмэришэдэй холбоһон һалнуудые хёрхоор шалгажа үзөөд, баяртай хэбэртэй саашална.

Тииһээршье байтар һалнуудые далай соогуур шэрэхэ катернуудай командын зүгһөө түлөөлэгшэд ерэжэ, аян замда бэлэдхэгдэһэн һалнуудые аргагүй наринаар тушаажа абана. Тиигэншьегүй яахаб. Саанамнай Байгал ха юм. Муугаар уягдаһан һалнууд далай дээрэ гараһаар алдууршаха байна бшуу. Тиимын тула модо урадхуулгын Түрхын участогай хүдэлмэришэд түхэреэн сүүдхэ соо модоёо нарин нягтаар холбожо, богонихон болзорто сугларһан модоёо далайда гаргахаяа оролдоно. Илангаяа, десятник Евдокия Наумовна Новиковагай хүтэлбэрилдэг эхэнэрнүүдэй бригадын гэшүүд эбтэй эетэйгээр ажаллана. Бригадын гэшүүд модые ехэ багаарнь илгаха талмай дээрэ ажалладаг.

—Нүхэр Новиковагай бригадынхидай ажаллаһан үдэр бидэнэрэй һанаан амар байдаг. Яахадааб гэхэдэ, тэдэнэрэй хэһэн ажалынь яб таб гэмэ һайнаар, саг дарыда бүтээгдэдэг,—гэжэ участогай технорук нүхэр Молчанов хөөрэнэ.

Бригадын гэшүүд бултадаа үйлэдбэриин баян дүй дүршэлтэй болоһон, шадамар бэрхэ хүдэлмэришэд юм. Нүхэр Новикова өөрөө энэ участогта зургаадахи жэлээ ажаллажа ябаһан хүн. Модо урадхуулгын участогта иимэл хүнүүд хэрэгтэй ха юм.

Мүн далай соогуур шэрэхэ һалнуудые уяха талаар үнинэй дүй дүршэлтэй болоһон нүхэр Прокопий Филиппович Козулин, Василий Никонорович Мороков болон бусадай нэрэнүүд участогай хүдэлмэришэдэй дунда суута гаранхай. Эдэнэрэй хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд халаанайнгаа даабарие хоёр дахин үлүүлэн дүүргэдэг. Тэрэшэлэн уһан сооһоо модо татажа гаргадаг бригадануудай дунда Андрей Михайлович Глебовэй хүтэлбэрилдэг бригада түрүү һуурида ябана. Эдэнэр халаан бүриингөө даабариис хоёрлон үлүүлдэг.

—Манай бригадынхидай халаанайнгаа даабарие дүүргээгүй һаа, нүгөөдүүлнай ажалгүй миин байха баатай болодог. Тиимэһээ бидэнэр хүдэлмэреэ зүбөөр хубаарилжа, даабаряа дүүргэхын түлөө тэмсэдэгбди,— гэжэ нүхэр Глебов хөөрэнэ.

Эдэнэрэй тээ саанахана һаллуулһан модые томо гэгшын аргамжаар хоорондоо хоёр метр зайтайгаар уяжа байхань харагдана.

—Тата, тата, энэш һуладажа байна,—гээд нэгэ хүн, модо уяжа байгшадтаа хамһалсана.

Илангаяа, далайн һалнуудые холбон уялга дээрэ нүхэр Горюновой бригада шадамар бэрхээрээ шалгарна. Бригадын гэшүүд Анатолий Бозякин, Илья Соколов, Филипп Кобылкин, лебедчигууд Агафонов, Бурлова болон бусад мүрысөөнэй түрүүшүүл юм.

—Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй долгиие Байгалай леспромхозой Түрхын модо урадхуулгын участогай хүдэлмэришэд бүри өөдэнь үргэжэ, ажалдаа шэнэ амжалта туйланад.

М. Шагдуржапов.



Түрхэ голой адагта. Б. Цыремпиловэй фото.

Алдуугаа ойлгоо

Иволгын аймагай Андреевэй нэрэмжэтэ колхозойхид урдань гахай үсхэбэрилгэдэ һаналаа табидаггүй байжа ехэ алдуу хэдэг байгаа. Хэрбээ гахайнуудые олоор шахадаг байгаа һаа, гүрэндөө тарган мяха ехээр тушаажа, хэдэн зуу мянган түхэригэй олзо абадаг байха һэн. Теэд энэ колхозойхид бүри нёдондо жэл болотор гахай шахалгые тоодоггүй байгаа.

Фермэтэй нэрэтэй байдаг аад, абаһан поршоонхонуудаа нарай багадань—эдихэ юумэндэ оробо гү, али үгы гү—городой дэлгүүр дээрэ гаргажа, үгышье һаа, элдэбын ерүүл ошуул зонуудта худалдажархидат байһан юм.

...Ошуркова тосхоной баруун үзүүртэхи багахан гүбөөгэй орой дээрэ гарахадамнай, хэдэ хэдэн малай байранууд; гэр байранууд харагдажа захалба. Наанань гонзогор ута типовой байратай үнеэдэй үбэлжөөн. Тээ саанань ойн захадхана хойто боори тулгаад баригдаһан шэнэ байра харагдана. Байрын хоёр хажуугай үүдээр дүүжэн харгын рельснүүд гаранхай. Хойто ехэ хашаан соонь хэдэн ондоо таһалгануудта гахайнууд томо жэжээрээ илгагданхай, сайража харагдана.

—Энэл даа фермэмнай. Шэнэ типовойшье һаа, хэдэн жэл үнгэрөөд байхада гахаймнай байра багадаха юм. Байра соо оньһожоруулагдаһан хүдэлмэри гэхэдэ, дүүжэн харгы татагданхай. Теэд, гахай, поршоонхонуудайнгаа эдеэе үшөөл ехэ ехэ тогоонууд соогоо бусалгаһаарбди,—гэжэ комплексно бригадын бригадир нүхэр Овчинников хөөрэнэ.

Фермэ дээрэ хэншье үгы хэбэртэй. Байрын хойтохи хашаануудай наада таһалга соо хашарагай тухай гэхээр томо томо гахайнууд, зариманиинь тэбшэ шэншэлжэ, зариманиинь һарайлдан игаажа хэбтэнэ. Саанань эдээнһээ багашаг гахайнууд. Тээ саанань үшөө баганууд, тиигээд саашадаа таһалга бүридэ поршоонхонууд бага боло болоһоор, бүри һая эхэһээ һалгаагдаһан хундаган сагаахан юумэнүүд сай багашалдана.

—Гахайшаднай дүтэхэнэ үбһэ тармалсаха, сомолсохоёо ябашоо ха. Мэнэ ерэхэ болоо ёһотой,—гэжэ Василий Андреевичын хэлэжэ байтар тэргэ моритой, аса тармуурнуудые бариһан хүнүүд дуулалдаһаар, шууялдаһаар модоной саанаһаа гараад ерээ һэн.

Гахайшадай фермые даагша Василий Андреевич Батышевтай хөөрэлдэжэ, нилээд удаахан болошобобди.

—Гушан долоон гахай мүнөөшье тушаахада болохо,— гэжэ гахайшад бригадиртаа мэдүүлбэ. Эдэ гахайнуудай олонхинь центнерһээ холо үлүү дарахаар.

Парти, правительствын заабаряар, ороной түрүү колхозуудһаа жэшээ абажа, энэ колхозойхид гахайнгаа фермэдэ анхарал ехээр табидаг, урданайхиһаа хэдэн олоор гахай шахадаг болоо. Мүнөө жэлдэ анха түрүүшынхеэ гүрэндэ олон шахамалнууд тушаагдахань. Үнгэрэгшэ хабартаа 70-аад гахай шахажа, гүрэндэ 80 центнер эрхим шанартай мяхан үгтөө. Бэеэ хүсэһэн зарим гахайнуудые шахалганһаа абахада 150—180 килограмм татаһан байна. Олонхи гахайнууд 4—5 хурга саалатайгаар тушаагдаа.

Мүнөө 37 гахай шахалгаһаа абтахань. Тэдэнэр хабарайхиһаа үлүү томонууд. Нёдондо намарай, энэ жэлэй эхеэр гараһан үшөө 80-яад поршоонхо һайнаар эдеэлүүлэгдэн, томо боложо байдаг. Мүнөө жэл хамта 200 центнер эрхим шанартай гахайн мяхан гүрэндэ тушаагдахань. Харин нёдондо оройдоол 50-яад центнер тушаагдаһан байгаа.

Иигэжэ энэ колхозойхид ехэ алдуугаа мэдэрэн, мүнөө олзо ехэтэй һалбари болохо гахай үсхэбэрилгэеэ түргэнөөр хүгжөөжэ, гахай олоор шахадаг боложо байнхай. Колхоздо гахай олоор үсхэхэ арга боломжо ехэ. Улан-Удэдэ дүтэ байдаг тула спиртын заводһоо химда сэнтэй бардаа ехээр асаржа, гахайнуудтаа эдюулхэ аргатай. Фермэдэ хүдэлхөөр дүршэлтэй, оролдосотой хүнүүд эльгээгдэнэ. Полина Васильевна Батышева поршоонхонуудые һайнаар абажа, түлжүүлхэдээ ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Томо болгогдожо байһан поршоонхонуудые харууһалдаг, эдеэлүүлдэг Валентина Овчинникова; Виктория Посельская гэгшэд оролдосотойгоор ажаллажа, хүдэлмэридөө нилээд дүршэжэ байнхай.

Ерэхэ үбэлдөө эндэ гахайгаа хуурай аргаар шахадаг болохонь.

Д. Цыренжапов.

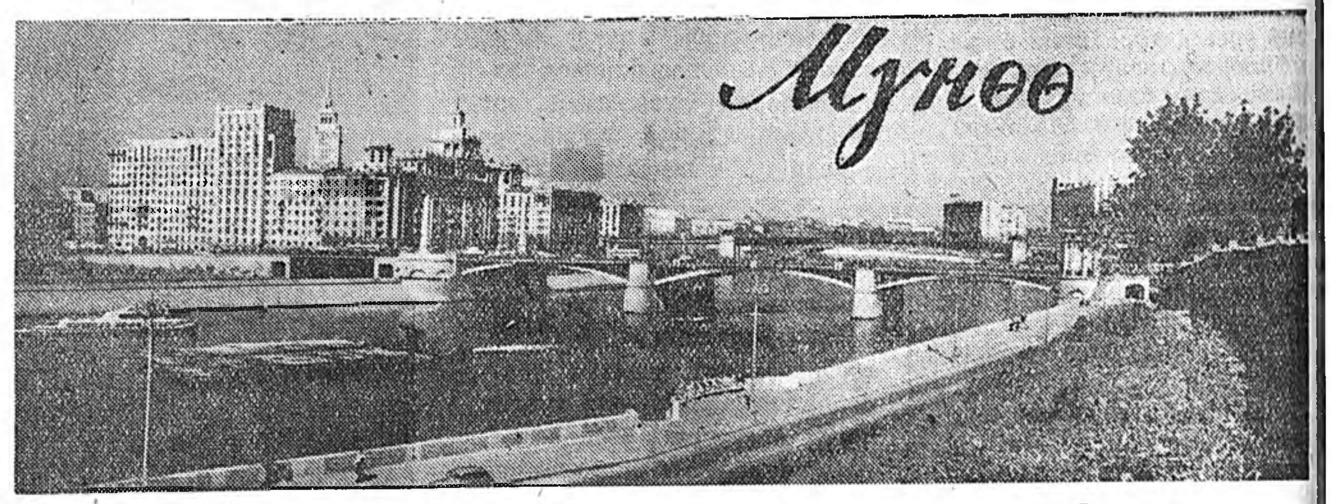
Түрэл орон доторнай

МОСКВА ХОТО



Оронойнмай ниислэл хото Москва жэл ерэхэ бүри улам һайхан болоно. Тэрэнэй үйлсэнүүдынь, талмайнуудынь, магистральнуудынь шэнэдхэн заһагдана. Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин урда тээ Москвагай гэрнүүдэй 68 процентнь модон гэр байһан юм. Советскэ засагай жэлнүүдтэ эдэ гэрнүүд задалагдажа, тэдэнэй һуурида болбосон түхэлтэй, мүнөө үеын гоё һайхан байшангууд баригдаа. Зургаадахи табанжэлдэ ниислэл хотодомнай 11.200.000 дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр, 200 һургуули, 25 мянган һууритай кинотеатрнууд, 13 мянган һууритай больницанууд болон культурно-ажаһуудалай бусад олон эмхи зургаанууд баригдаха ёһотой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дорогомиловска болон Смоленскэ набережнэнүүд 1934 ондо иимэ байһан юм. **ТАСС-эй фотохронико.**



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дорогомиловска болон Смоленскэ набережнэнүүд 1957 ондо иимэ болонхой.
ТАСС-эй фотохронико.

Айхабтар олон почтын марканууд

Ород-япон дайнай үедэ суута гараһан, үльгэр түүхэдэ ороһон крейсер «Варягай» командир Всеволод Федорович Руднев почтын маркануудые суглуулха айхабтар дуратай байһан юм гэжэ үсөөн хүн мэдэдэг ёһотой.

1880 ондо дэлхэйн бүмбэрсэгые тойрон түрүүшынгээ аяншалга хэхэдээ Руднев маркануудые суглуулжа эхилһэн юм. 1913 ондо энэ суута адмиралай наһа барахадань, тэрэнэй суглуулһан, дэлхэйн элдэб оронуудай 20 мянган марка уг залгамжалуулан хүбүүн Николайдань үгтэбэ. Мүнөө Николай Руднев Ульяновск городто һуудаг юм. Манай орон дотор бии байгаа маркануудай суглуулбаринууд соо энэ хүнэй маркануудынь эгээл олон оронуудһаа олдоһон байна. Николай Руднев мүнөө дэлхэйн 100 шахуу гүрэнүүдһээ суглуулһан 30 мянган маркатай болонхой. Тэдэнэйнь дунда Франциин, Англиин, США-гэй, Аргентинын, Чилиин, Бразилиин болон бусад гүрэнүүдэй марканууд бии.

Нүхэр Рудневай марканууд соо мүнөө хаанашье олдохоёо болишоһон марканууд дайралдана. Жэшээнь, 1849 ондо гараһан, Грециин үрэжэл баялигые хангагшын бурханай дүрсэтэй, Франциин түрүүшын марка тэрээндэ бии юм. Мүн 1840 ондо гаргагдаһан Англиин түрүүшын маркые харахада айхабтар һонин.

Мүнөө СССР-эй Хэлхеэ холбооной министерство шэнэ марка гаргахаяа бэлэдхэжэ байна. Энээндэнь 1904—1905 онуудайород-японой дайнда баатарлигаар тэмсэһэн адмирал В. Ф. Рудневай дүрсэ зураатай байха юм.

(ТАСС).

Голодная степь гэдэгэй шэнэ газарһаа түрүүшын хүбэн хуряагдаба

ЯНГИ-ЕР, (ТАСС). Голодная степь гэдэгтэ һаяхан байгуулагдаһан зургаан совхозой тарялан дээрэ хүбэн һайнаар ургаа.

Шэнэ газарта байгуулагдаһан ажахынууд техникээр түгэс хангагдажа, хүбэн тариха, ургаса харууһалха, утэгжүүлгэ оруулха болон ажал ехэтэй бусад хүдэлмэринүүдые оньһожоруулһан байна. Тэндэхи совхозуудта хүбэн хуряагдажа эхилбэ.

Алтайнхид 196 миллион пүүд таряа тушааба

БАРНАУЛ, сентябриин 21. (ТАСС). Алтайн хизаарай хүдэлмэрилэгшэд Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе угтуулан, үзэгдөөгүй эдэбхитэйгээр хүдэлжэ байна. Механизаторнууд, трактористнар, лафетнэ жаткануудай машинистнар болон комбайнернууд 5 миллион гаран гектар газарһаа таряа хуряаба. Тэрэнэйнь 4 миллион шахуу гектарынь амяарлан хуряагдаа.

Шэнэ газарай колхоз, совхозууд 196 миллион пүүд таряа, гол түлэб шэниисэ гүрэндөө тушаагаад байна.



Николаев. И. И. Носенкын нэрэмжэтэ судна бүтээдэг заводой цехүүдтэ Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө мүрысөөн улам үргэнөөр дэлгэрнэ. Судна бүтээгшэд сентябрьда болзорһоо 20 үдэрөөр урид «Куйбышевгэс» гэжэ дизель-электроход бэлэн болгожо тушааха гэжэ шиидээ, 6 мянган тонно ашаа дааха шадалтай энэ корабль час соо 18 узел түргөөр ябадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дизель-электроход «Куйбышевгэс» байна. **ТАСС-эй фотохронико.**

Советскэ Союзай Герой Девятаев нютагайхидтаяа уулзаба

ТОРБЕЕВО, (Мордвагай АССР), сентябриин 20. (ТАСС). Ленинэй орденоор, мүн Алтан одоор шагнуулһанайнгаа һүүлээр Советскэ Союзай Герой Михаил Петрович Девятаев нютагайхидтаяа ерэжэ уулзаа. Районойнь ажалшад тэрэниие халуунаар угтаа.

Эхэтэсэ, мүн эгэшэтэсэ хөөрэлдэжэ Михаил Петровичын ханаа үды байтарынь, тэрэнэй үеын, залуугайнь нүхэд Культурын байшанда уриба.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ баатар габьяа гаргадаһан тухай, дайсанай самолёдые советскэ үсөөхэн хүнүүдэй эрэлхэг зоригтойгоор буляан абажа, советскэ сэрэгүүдэй байһан газарта ниидэжэ ошоһон тухайнь нүхэр Девятаевай хөөрөөе хэдэн зуун хүнүүд ехээр һонирхон шагнаба.

Мүнөө Девятаевай хүдэлдэг Казаниин гол мүрэнэй портынхидой ямараар ажаллажа байһан тухайнь Михаил Петрович мүн лэ хөөрэжэ үгөө.

М. П. Девятаев түрэһэн, мордва тосхон Варжеляйдаа болон бусад хэдэн һуурин газарнуудта хүрэжэ, колхозникуудай, һурагшадай урда үгэ хэлэһэн байна.

Алас Хойто зүгэй арадуудай хүүгэдтэ

ОМСК, сентябриин 20. (ТАСС). Алас Хойто зүгэй арадуудта зорюулан Омскын медицинскэ институдай дэргэдэ байгуулагдаһан интернат-һургуулида заняти эхилхэнь. Энэ һургуулида долоон класс дүүргэһэн 25 хүбүүд, басагад жэл бүри абтахаар хараалагдана. Тэдэнэр интернадта арбан класс дүүргээд, һүүлээрнь медицинскэ институдай нэгэдэхи курсда абтаха юм. Һургуулидашье, институдташье һуража байха сагтаа, тэдэнэр бүрин гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ байха.

Сентябриин 19-дэ Ханты-Мансийскһаа, Нарьян-Марһаа, Салехардһаа түрүүшын бүлэг хүбүүд, басагад ерээ. Тэдэнэй олонхинь ненецүүд юм.

Яхадай горнягуудай амжалта

ЯКУТСК, сентябриин 21. (ТАСС). «Якутзолото» трестын хүдэлмэрилэгшэд юһэн һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ. Тэрэнэй түрүү предприятинууд болохо № 528, № 530 драганууд болон бусад жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээнэй алта бүгэдөөрөө абаһан байна.

Оймяконско районой горнягууд хойто зүгэй шэмэрүүн хүйтэн эрхэ байдалда хүдэлдэг байбашье, Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, ехэ амжалта туйлана.

Республикын нүгөө хубидань, Джугджурска дабаанай бооридо хүдэлдэг горнягуудай ажалайнь бүтээсэ алта абахадаа 1950 онойхитой сасуулбал энэ жэлдэ зургаа дахин шахуу ехэ болоо. Алта абалгын өөрынь үнэ түсэбэйхидэ орходоо 8 процентээр доошолуулагдаа.

Худөөгэй барилганууд

Шэнэ гэрнүүд баригдана

...аймагай Боргойн сомоной ...» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Б. Мурхонов, парторганизациин ...тарინь нүхэр Д. Дарицыре...) жэл бүри малай байра, нии... барилгануудые олоор хэжэ бай... Тус колхозой центр, малай фер... гүүртэ, тараан ажалай бригада... жэл ерэхэ тудам шэнэ гэр... нэмэнэ.

...гэрһэн жэл тус колхоздо 6 ав...шинын багтаха нэгэ гараж, хо...й 4 байра. 400 толгой үнеэнэй ... шулуун байра баригдажа, ...нь дүүжэн харгы, автоуһалуу... тодхогдоһон байна. Тиихэдэ эрэ...эй, эхэнэрнүүдэй ами аминдаа ... таһалгануудтай, улаан бу..., столово, кухнитай полевой стан баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа һэн.

Энэ жэлдэшье эндэ барилганууд олоор хэгдэжэ байна. Эреэн үбэр гэжэ газарта 100 толгой үнеэнэй байха, Дабхарай Арада 600 толгой хониной байха типовой нэгэ-нэгэ байра бодхоогдожо байна. Тэдэнь Октябриин революциин һайндэр хүрэтэр дүүргэгдэхэ юм. Мүн Жаргаланта гэжэ газарта нүхэр Вампиловай хүтэлбэри доро 50 толгой тугалай багтаха нэгэ байра баригдажа, һаяар ашаглалгада оруулагдахань. Үшөө нэгэ тиимэ байрын барилга колхозой центртэ хэгдэжэ һая дүүрэв. Мүн колхозой центртэ 432 дүрбэлжэн метр талмайтай правлениин шэнэ гэр баригдажа байна. Тэрэнь түрүүлэгшын, партийна организациин секретариин ажаллаха кабинедтэй, бухгалтери, улаан булан, библиотекэ, гостиница гэхэ мэтын байха таһалгануудтай юм. Тэдэнэйнь зарим нэгэниинь мүнөө бэлэн болонхой. Бэшэниинь һайндэр хүрэтэр сүм дүүргэгдэхэ юм. Энэ жэлдэ 35 колхозник өөһэдтөө шэнэ гэр барижа байна. Тэдэнэй 18-дань айлнууд зөөжэ оронхой.

Барилга дээрэ колхозой дархашуул нүхэд Б. Ешиев, Б. Цыденжапов, Вампилов гэгшэд һайнаар хүдэлнэ.

Д. Цыремпилов.

Малай байранууд

...гын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз малай үбэлжэлгэдэ ...г дундаа бэлэдхэжэ байна. Мүн эндэхи колхозннигууд адуу малнгаа үбэлдөө эдихэ тэжээлынь ...хэнэ. Сентябриин 15-най мэ...эр, эндэ үнеэн бүридэ 8 тонно ...өөр силос дарагдаа.

...энэ колхоз мүнөө жэлдэ малай ...ра олоор барая. Эдэ байрануу...нь бултадаа шахуу типовой ... бүтээгдэһэн байха юм. Жэ...нь, Тохой гэжэ нютагта байрла... малай гүүртэ дээрэ 65 толгой ...лай байра ехэ һайнаар бодхоог...он байна. Тиихэдэ эндэ 100 тол... ехэ малай багтаха хотон бариг...а дүүрэхэнь. Гадна Улан-Удын ...комбинадай хүдэлмэришэд ... гүүртэ дээрэ тэжээл буйлуулха ... шулуугаар барижа байна.

...жээл буйлуулха гэр колхозой ...енной фермэдэ баригдаад, ...глалгада һаяхан оробо.

...онин ажал хадаа энэ колхозой ...ахын гол һалбаринуудайнь нэгэ...нь болохо юм. Тиимэ дээрэһээ ...и колхознигууд эндэ малайн... байрануудые заһабарилха, тэ...ие типовой ёһоор бариха хэрэг... тусгаар анхаралаа хандуулна. ... жэлдэ тус колхоз 500-500 тол... хониной багтаха хоёр байра ти...ой ёһоор барижа дүүргэв. Тэрэ...эн хуушан байрануудынь наг ...эһээ сэбэрлэгдэжэ, капиталь...р заһабарилагдажа байха юм. ...идой бүхы байранууд сагаадаг...а, дезинфекци хэгдэхэ байна.

...алые һайнаар үбэлжүүлхын ту... гүүртэ ба отаранууд дээрэ хүдэл...р оролдосотой, ажал хэрэгээ мэ...э хүнүүдые эльгээхэ хэрэгтэй. ...э талаар Тельманэй нэрэмжэтэ ...озой правлени тусхай хүдэлмэ... ябуулжа байнхай. Мүнөө жэл ... ажалда хүдэлхөөр нилээд олон ...мунистнууд ба комсомолшууд ...гэгдэхэ юм.

Жаргалантын колхоз ерэхэ үбэл...гэдэ һайнаар бэлэдхэжэ, адуу ...айнгаа ашаг шэмые дээшэлүүл... тэрэнэй тоо толгойень олошо...лха байһандань дамжаггүй.

Б. Балчинов.

Эндэ юундэ гэрэлгүйб?

Бичурын аймагай бүхы һуурин тосхонуудта электрын гэрэл носожо байдаг болонхой. Худөөгүүр иимэ аад, аймагай центртэ шэб харанхы байхань гэмшэлтэй. Колхозууд хоорондын электростанци мүнөө хүрэтэр хүдэлнэгүй. Үнинэйл заһабари хэдэг хэбэртэй агша, теэд станцинь хуушан хэбээрээ байһаар. Электростанциин директор нүхэр Унагаев өөрынгөө хүдэлмэри хэхын орондо, ходол аймгүйсэдкомой тэрээгүүр үнжэдэг. Нёдондо жэл түлишэгүй дээрэһээ электростанци мууса хүдэлһэн юм. Мүнөөшье түлээгээ хүндэ бэлдүүлхэ һанаатай ябуулга хэнэ ха. Аймсоведэй гүйсэдком бүхы юумыень өөр дээрээ абангүй, нүхэр Унагаевһаа эрилтэ хэхэ зэргэтэй. Ашаанайнгаа машинаые ниитын хэрэгтэ ашаглахын орондо, өөһэдтөө жэмэс, һархяаг түүхэеэ нишэ тиишээ гүйлгэлдэдэг болонхой.

Н. Бускинов.

Барилга ехээр хэгдэнэ



Хэжэнгын аймагай Дээдэ Худанай сомоной Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз һүүлэй 2 жэл соо ехэхэн барилга хэжэ байна. Эндэ 120 үнеэнэй байха типовой байра баригдаад, автоуһалуури, дүүжэн харгы тодхогдожо байнхай. Хажуудань 96 тугалай байра, 350 тонно силосэй багтаха нүхэн бэлэн болгогдоо. Мүн Заха, Дундада, Соёл, Урда гол гэжэ нютагуудаар хонидой, шубуудай, гахайн байранууд баригдажа дүүргэгдээ. Тараанай хоёр тоог дээрэхи хүдэлмэри электрын хүсөөр хэгдэдэг болоо.

Үйлэдбэриин барилгануудай хажуугаар гэр байра олоор баригдана. Малшадай байха 10 гэр баригдаа. 27 колхозник өөһэдтөө шэнэ гэрнүүдые бариба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 120 үнеэдэй байха типовой байра харуулагдана.

А. Егоровой фото-текст.

Һуралсалай-үйлэдбэриин бригада

1954 оной зун. Шэбэртын дунда һургуулиин һурагшад зунайнгаа амаралтын эхилхэдэ нэгэтэ клубтаа суглараад, мүнөө зун барандаа хамтаржа, комсомол-залуушуулай бригада байгуулаад, үбһэ хуряалгада гарая гэлсэһэн байгаа. Тэрээнэйнгээ үглөөдэрынь бултадаа Шэбэртын намжаа үргэн таладахи Хүндэлэн шэлын хаяада балгаан барижа, ажаллажа ороо һэн.

Иигэжэ аймаг соогоо нэн түрүүшээр комсомол-залуушуулай бригада, эмхидхэжэ, тэрэ зундаа колхоздоо 45 томо һүринүүдые сохожо үгөө һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Шэбэртын дунда һургуулиин һурагшад зунайнгаа амаралтын үе соо комсомол-залуушуулай бригада байгуулаад, жэл бүхэндэ ажалладаг ёһо заншалтай болоо һэн.

Мүн энэ үнгэрһэн зуншье һуралсалай-үйлэдбэриин бригада байгуулжа, зэргэлэн оршодог Бичурын хониной совхоздо ерэжэ, һуралсалай жэлэй эхилхэ үдэр хүрэтэр ажаллаһан байнад. Тус бригадые багша нүхэр Б. Ц. Цыренжапов хүтэлбэрилдэг.

Шэбэртэһээ гурбан модоной зайда байдаг Дабаата нютагта байрлаад, тэндээ 4 гектар талмай абажа, сахарна свёкло тариһан, тэрэнэй һайнаар харууһалжа ургуулагд. бүрин гүйсэдөөр тушаахабди гэжэ үгээ үгэһэн байха юм. Һурагшад хэлэһэн үгэдөө хүрөө. Тэдэнэр зундаа свёклынгоо хойноһоо ехэ анхаралтайгаар харууһалһан, хэдэн дахин буртаг үбһыень түүжэ сэбэрлэһэн байнад. Энэнь муу бэшэ дүн харуулаа. Теэд тус бригада бүхэли зундаа гансал энэ свёклоёо һахяад лэ үнгэрөө бэшэ. Харин 150 тонно силос дараһан, 900 центнер үбһэ һүрилһэн, 40 гектарай үбһэ гараар, 80 гектар машинаар сабшаһан байна.

Жэшээтэ һайн ажалаараа илгарһан эрхим һурагшадые тоолохо болоо һаа, барандаа шахуу бригадын гэшүүд дурдагдаха байна. Гэбэшье, эндэ хэдэн һурагшадые дурсангүй гаража яажа болохоб. Һурагшад Ширипов, Дугаржапов, Дашиева, Очирова, Санжижапова, Дугаржапов, Цыренжапова, Шолохова, Максарова, Цыренов болон бусад илангаяа шалгараа. Тиихэдэ багша Б. Ц. Цыренжапов баһал һайнаар хүдэлөө. Тэрэ хадаа шадамар бэрхээр бригадаяа ударидадаг, һурагшадтаяа хамта адлил ажал хэлсэдэг байгаа. Тэрээнһээ гадна, нүхэр Б. Ц. Цыренжапов совхозой хүдэлмэрилэгшэдтэ уласхоорондын байдал болон ондоо темэнүүдээр лекцинүүдые оло дахин уншаһан байха юм.

Һурагшад өөһэдынгөө хүсөөр сүлөө забһартаа зүжэг наадэ бэлдэжэ, хэдэн удаа ажалшадта концерт харуулһан байна.

Мүнөө 8—9-дэхи классуудай һурагшад нэгэ һараар совхоздо хүдэлхэеэ гараад, тараа болон үбһэ хуряалга дээрэ ажаллажа байна. Мүн 7—10-дахи классуудай һурагшад хирэ болоод лэ амаралтын үдэрнүүдтэ воскреснигтэ гарана.

Һурагшадые эрдэмдэ һургахатаяа хамта ажал хүдэлмэридэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ тухай парти, правительствын табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула Шэбэртын дунда һургуулиин дирекци болон багшанарай коллектив иигэжэ оролдожо байнхай.

Шэбэртэ.

В. Жалсанов.

Ажалай талаар арсалдаае хаража үзэхэ шэнэ гурим тухай

СССР-эй Верховно Соведэй VI сесси ажалай талаар гараһан арсалдаае хаража үзэхэ шэнэ дүрим баталаа. Тиин профсоюзуудай үүргэ, эрхэ ехэ болобо. Энэнэй урда тээ ажалай талаар арсалдаае РКК-да гү, али арадай сүүдтэ харадаг байһан юм. Мүнөө иимэ асуудал предприятинуудта, эмхи зургаануудта, организацинуудта тусхай комиссинуудаар сэхэ харагдаха болоо. Тиимэ комисси профсоюзуудай, предприятинуудай захиргаанай томилһон адли тоотой түлөөлэгшэдһөө бүридэхэ юм. Профсоюзай комитедгүй предприятинууд, эмхи зургаануудта, организацинуудта иимэ комисси профсоюзна эмхидхэгшэһээ, предприятиин хүдэлмэрилэгшэдһөө бүридэхэ байна.

Ажалай талаар гараһан арсалдаае хаража үзэхэ комисси хүдэлмэришэд, албахаагшадай ба организациин захиргаан хоёрой хоорондохи арсалдаае шиидхэхэ эгээ түрүүшын шата болоно. Хүниие ажалһаань гаргаха, һөөргэнь оруулха, ондоо хүдэлмэридэ оруулха, хүдэлмэрилэгшэд тушаа элдэб хэмжээ абаха гэхэ мэтээр предприятиин, эмхи зургаанай, организациин хүтэлбэрилэгшэдэй, тэдэнэй орлогшонорой шиидхэхэ асуудалые энэ комисси хараха эрхэгүй. Эдэ асуудалнуудаар арсалдаанай гараа һаа, дээдэ эмхинүүдтэ шиидхэгдэхэ ёһотой. Дээдын газарай хүтэлбэрилэгшэ гү, али бусад тушаалтад ороһон мэдүүлгые 5 үдэр соо хаража үзөөд, мэдүүлгэ баригшада дары өөрынгөө шиидхэбэри тухай мэдээсэхэ уялгатай. Хэрбээ ямар нэгэн хэмжээнэй буруугаар абтаһан байгаа һаань, дээдын газар тэрээниие болюулһан шиидхэбэри гаргаха болоно. Хүдэлмэриһөө гаргаха гү, али ондоо ажалда оруулха гэһэн захиралтын буруу гэжэ тоологдоод байгаа һаань, организациин хүтэлбэрилэгшэ тэрэ хүниие ажалда бусаан абаха захиралта гаргаад, хүдэлөөгүй сагайнь хүлһэ түлэхэ, мүн бага салинтай ажалда оруулһан байгаа һаа—салингиень хүсэлдүүлжэ үгэхэ ёһотой.

Бусад бүхы асуудалнуудаар, жэшээнь, амаралтада гарангүй мүнгөөр абахам гэһэн хүдэлмэрилэгшэд комиссида хандаха эрхэтэй.

Журам эбдэһэн зэмэтэй хүнүүд тушаа Уставай ёһоор хэмжээ абаһан тухай арсалдаае комисси хаража шадахагүй. Мүнөө тиимэ Уставууд түмэр замда, уһан замда, хэлхеэ холбооной организацинуудта юм. Эдэ организацинуудта хамаатай хүнүүдые буруу гү, али зүб зэмэлһэн тухай асуудалаар дээдын газарнуудта хандаха болохо.

Салин хүлһэ тогтоохо, гүрэнэй пенси, тэдхэмжэ үгэхын тула хүдэлмэриин стаж тогтоохо, хүдэлхэ хүнүүдэй тооe тодорхойлохо, гэр байра хубааха, мүн бусад асуудалнуудые тиимэ комисси хаража шиидхэхэ эрхэгүй.

Комиссида үгтэһэн бүхы мэдүүлгэнүүд табан хоногой турша соо гомдогшын хабаадалгатайгаар шиидхэгдэхэ ёһотой. Комиссиин зүблөөн хүдэлмэриин сагай һүүлээр хэгдэхэ юм. Хэрбээ хэрэгтэй болоо һаань, энэ комисси гэршэнэрые дуудаха, элдэб шалгалта хэхыень хүнүүдтэ даалгаха, эмхи зургаанай, организациин хүтэлбэрилэгшэдһөө зохихо данса эрихэ эрхэтэй. Мэдүүлгэ бариһан хүдэлмэришэд хадаа комиссиин ямар нэгэн гэшүүн харагдахаяа байһан арсалдаае шиидхэлсэхэ эрхэгүй гэжэ зүблөөнэй эхиндэ хэлэжэ шадаха.

Хоёр талаһаа үгеэ ойлголсоһон лэ ушарта тогтоол абтадаг юм. Тиихэдээ энэнь ажал тухай хуулитай, хамтын хэлсээнтэй, заабари дүримүүдтэй зохилдоһон байха ёһотой.

Хэрбээ гомдогшын мүнгэн тухай мэдүүлгэ бараа һаань, тэрээндэ түлэгдэхэ мүнгэнэй тоо заагдаха ушартай. Гомдогшын мэдүүлгэ бариха үедэнь тэрэнэй салингые түлүүлхэ тухай шиидхэбэри комисси гаргажа шадаха. Зүгөөр, салингынь гурба һарын турша соо түлэгдэхэ ёһотой. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада амаралтын орондо мүнгөөр түлэгдэжэ болохо. Абтаһан шиидхэбэри эли газарта үлгэгдэхэ, мүн гомдогшодо гурбан үдэр соо эльгээгдэхэ ёһотой.

Цехүүдтэ, профсоюзай комитедүүдтэй предприятинуудта ажалай арсалдаае шиидхэхын тулада цехын комисси байгуулагдажа болохо. Эдэнэр заводой комиссидал адли байха. Ажалай арсалдаае хаража үзэхэдэнь, комиссиин шиидхэбэриие зүбшөөхэгүй байһан гомдогшо нюур шэнэ гуримай ёһоор дээшэпь—профсоюзай фабрична, заводской комитедтэ арбан хоногой турша соо мэдүүлгэ бариха эрхэтэй. Иимэ мэдүүлгэ 7 хоног соо харагдаха ёһотой. Гомдогшо хүн комиссиин гаргаһан шиидхэбэриие буруула тоолоо һаа, ажалай арсалдаае шиидхэхын түла 10 хоногой турша соо арадай сүүдтэ мэдүүлгэ барижа шадаха. Бии байгаа гуримда таарахагүй шиидхэбэри профсоюзай комитедүүд гаргаа гэжэ предприяти, организаци, эмхи зургаанууд тоолоо һаа, мүн лэ 10 хоногой туршада арадай сүүдтэ хандаха эрхэтэй. Арадай сүүд ажалай арсалдаае шэнэ хуулиин ёһоор хаража үзэхэ болоно.

Ажалай арсалдаае хаража үзэдэг комиссиин шиидхэбэри, профсоюзай комитедүүдэй гаргаһан тогтоолые буруушаагдаагүй һаа, предприяти, эмхи зургаан, организацинууд 10 хоногой хугасаа соо дүүргэхэ уялгатай.

Иимэ тогтоолые бэелүүлдэггүй хүтэлбэрилэгшэд бии байжа болохо. Тиигээ һаань, 10 хоногой үнгэрэмсөөр профсоюзай комитет дүүргэгдэхэ эрхэтэй үнэмшэлгэ мэдүүлгэ баригшада үгэхэ байна. Тэрэ үнэмшэлгэнь сүүдэй шиидхэбэриие дүүргэхэ ёһотой хүндэ үгтэхэ, ажалай арсалдаан тухай шиидхэбэри хуулиин ёһоор, дүүргэгдэхэ болоно. Гомдогшо нюур иимэ үнэмшэлгэ һарын болзор соо абаха эрхэтэй.

Ажалай арсалдаае шиидхэхэ тухай шэнэ хуули хадаа ажалшадай эрхые хамгаалха талаар профсоюзай комитедүүдэй үүргыень дээшэлүүлнэ.

М. Михайлов.

Агууехэ Октябриин 40 жэлэйойдо

ХУУШАН БА ШЭНЭ ТҮНХЭН

Түнхэн голой зүүн бэедэнь 1676 ондо ородууд багахан хэрэм бии болгоод, тэрэнээ Түнхэнэй острог гэжэ нэрлэһэн түүхэтэй. Тэрэ гэһээр 281 жэл боложо байна. Энэнь—Байгалһаа наашанхи, мүн саашанхи үргэн эльдин тала дайдада нүүжэ ерэгшэдые нютагжуулха зорилготой. Ородой гүрэнэй хэмжээ-ябуулганuудай нэгэн байгаа. Тус острог зүүн зүгтэй худалдаа наймаа хэдэг хэр угай аян замһаа аяар холо байжа, Зүүн Сибириин ажабайдалда тиимэшье ехэ үүргэ дүүргээгүй, Эрхүү, Дээдэ Үдэ, Кяхта мэтэ боложо шадаагүй юм. Зуун жэлэй үнгэрһэн хойношье Түнхэн тэрэл хэбээрээ, тон заахан тосхон зандаа үлэһэн байгаа. Эндэ 70 үрхэтэ тараашад, элдэб ажалтай хүнүүд байдаг һэн гэхэ. Тиигэбэ, яабашье, тэрэ багай буряадуудтаород зоной ажаһуудал, илангаяа тараан ажал ехэ удхашанартай байба. Жэшээлхэдэ, газар ажал бурят зоной ажалай дүрбэнэй нэгэ хубинь байгаа бшуу.

Түнхэн нютаг тиигэһээр экономическа, культурна түб газар болоо. Эндэ эхин училищи, эды тэдыхэн интеллигентнэр—политическэ сүлэлгэдэ ерэгшэд, мүн купецүүдэй түрүү хуби байдаг байгаа.

Түнхэн тосхон Эрхүүгэй губерниин захын нютаг байһан туладаа, революционернүүдэй сүлэгдэдэг газар болоһон юм. Арбан юһэдэхи зуунжэлэй табидахи онуудай үеэр эндэ декабристнууд О. К. Люблинский, В. С. Толстой гэгшэд байһан гэдэг. Добрынинска волостиин Боровско уездын, Калужска губерниин тараашан Иван Васильевич Бариновые эндэхид бүри һайн мэдэдэг, дурдадаг. Иван Васильевич Бариновай хүүр дээрэ табигдаһан гранит шулуун дээрэ иимэ шүлэг бэшээтэй байдаг:

«Үнэтэ залуу наһандаа
Үнэнэй түлөө тэмсэһэн,
Бүхы хуби заяагаа
Бүрин сүлөөдэ зорюулһан
Бодото нүхэр, нойрсыш
даа».

Урдань хура бороотойдо гол үйлсөөршье гурбан мори хүллэһэн экипаж шабарта шаагдадаг һэн гэжэ үбгэд, хүгшэд мүнөө хөөрэдэг. Тус тосхондо тон ганса фельдшер, 3 багша, 2 церковь, нэгэ кабак байһан гэхэ.

Түнхэн тосхондо Соведүүдэй түлөө ехэ тэмсэл болоһон түүхэтэй. Иннокентий Леонтьевич Истоминой ажал-ябуулгань энэ тэмсэлтэй нягта холбоотой байна.

Нүхэр Истомин Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин һүүлээр, 1917 оной декабрь һарада арбадахи армиһаа (Сибириин корпусһоо) ахалагша унтер-офицерэй зэргэтэй болонхой, нютагаа бусажа ерэһэн юм. Большевигүүдэй комитедэй, хани нүхэдэйнгөө захяа заабариие һанажа, түрэл тосхондоо комбед (үгытэйшүүлэй комитет) бии болгохын тула Түнхэн ерэхыень албанһаа сугтаа ябаһан нүхэдөө гуйһан байгаа. Тэдэнь Эрхүү ерээд, нютаг нютагтаа тарашаһан байна. Нютагайнгаа хүн Евгений Дмитрович Деминтэй Эрхүүгэй ревкомһоо буу зэбсэг абажа, Түнхэнөө бусаад, революциин тала баридаг тараашан, фронтовик-солдадуудые эмхидхэжэ ороһон юм.

Истоминой эмхидхэһэн комбед 1918 оной июниин 15 болотор байжа, 50-яад хүнтэй болоо. Хожомынь Түнхэндэхи комбед үгы хэгдэжэ, Истомин алуулһан байгаа. Комбед эмхидхэн бии болгохо хэрэгтэ Эрхүүгэй ревком туһа хүргэһэн юм.

Сэрэгэй дружинын гэшүүд сэрэгэй һуралсал хэдэг, комбедэй гэшүүд үзэг бэшэг үзэдэг байгаа. Солдадуудай. үгытэй тараашадай бүлэнэртэ түлеэ асаржа үгэдэг байба. 1918 ондо тарилгаяа хамтын хүсөөр хэһэн юм гэхэ.

Нүхэр Истомин хүн зонтой ходо хөөрэлдэдэг байгаа. Тиигэжэ хүдэлмэришэн-тараашанай гүрэнэй байгууламжатай танилсуулдаг, граждан дайнай фронтнуудтахи байдал тухай хөөрэдэг, большевигүүдэй партиин хараа шугам болон уг зорилго, комбедэй зорилго тухай тайлбарилан хэлэдэг байба.

Иигэжэ илалтын жэлнүүд ерээд, түрэл һайхан Түнхэндэ жаргалай наран—Совет засаг мандаа.

«Индустрия» колхозой бригадир байһан Н. Попов колхоз эмхидхэлсэһэн тухайдаа иигэжэ хөөрэнэ: «1931 ондо Түнхэндэмнай хэдэн колхоз бии болоо һэн. Нэгэтэ хабар табан хүн суглараад, хамтын ажалай ашa туһа тухай, гүрэнэй үзүүлдэг туһаламжа тухай хөөрэлдэһэн байгаабди. Түрүүшээр 30 үрхэтэ айл байһан аад, хожомынь 60 болоо һэмди. Колхозой түрүүлэгшээр Иннокентий Демидович Попов ходо хүдэлһэн юм. Би полевой бригадир ябааб.

Түрүүшын тарилга хэхэдээ, арбан анзаһатай байгаа бэлэйбди. Гараар тарилга хэгшэ һэмди. Морин молотилкаар тарягаа сохидог байгаабди. Тарилгымнай талмай 150 тухай гектар байгаа. 1933 ондо түрүүшын тракторнуудые МТС эльгээгээ һэн. Тэрэнэй ашаар 250—300 га тарилга хэдэг болоо һэмди. 1934 ондо «Новый путь» колхозтой нэгэдээ һэмди. 1941 ондо «Индустрия» колхоз «Заря» колхозтой нэгэдэһэн юм. Хожом, дайнай һүүлдэ эндэхи колхозууд барандаа хамтаржа, Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз болоо бэлэй».

Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз миллионер болонхой. Мүнөө 9331 гектар газартай, тэрэнэй—3071 гектартань тарилга хэгдэдэг, 1660 гектарынь сабшалан, 1803 гектарынь бэлшээри юм.

1953 ондо ороoһото культурануудай гектарһаа 7,9 центнер ургаса абтаһан һаа, 1956 ондо—14,4 центнер абтаа; 1953 ондо гектарай 17 центнер хартаабха хуряагдаһан аад, 1956 ондо—122 центнер гараа һэн.

1953 ондо һаамхай үнеэн бүриһөө 430 литр, 1956 ондо 1172 литр һүн һаагдаһан байгаа.

1953 ондо мүнгэн олзонь 527269 түхэриг байһанаа, 1956 ондо—1928532 түхэриг болоһон юм.

1953 ондо ажалта үдэртөө 1 түхэриг мүнгэ, 2,2 килограмм ороoһо тараа хубааһан аад, 1956 ондо—5 түхэриг мүнгэ, 3 килограмм ороoһо хубаагаа.

Энээн дээрэһээ харахада, тус колхоз КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумһээ хойшо угаа түргэнөөр хүгжэжэ, улам дээшээ дэбжэжэ байна.

Соёл культурын талааршье абабал, Түнхэн тосхон танигдашагүй болоо. Дунда һургуулиин хоёр дабхар байшан, интернат, столовотойгоор баригдаа. Токурейай эхин һургуулиин байшан колхозой түбтэ асаргданхай. Больница, нарайлалгын гэр, культурын ехэ байшан. 5 библиотекэ, колхозой клуб гэхэ мэтэ бии. Колхозой залуушуулай һуралсаха үдэшын һургуули нээгдээ. 1956, 1957 онуудай үеэр тосхондонь зуу гаран гэр баригдаа.

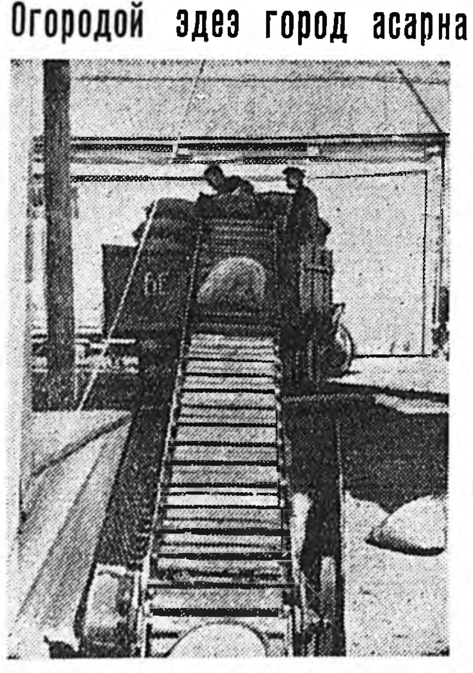
Түнхэн тосхондо өөрын интеллигенци бии болоһон байха юм. Эндэ мүнөө 29 багша (тэдэнэй 8-ниинь дээдэ һургуулитай), нютагай врач, агроном, зоотехник, ветврач, механик, техник болон бусад мэргэжэлтэд бии. Тосхоной үхибүүд Улан-Үдэдэ, Эрхүүдэ, Омскдо, Томскдо, Ленинградта, Москвада, мүн оронойнгоо ондоошье томо томо городуудта һурадаг болонхой.

Эдэ бүхы илалта амжалтанууд Агууехэ Октябриин илан мандаһанай ашаар, Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн ударидалгын ашаар бэелүүлэгдээ.

А. МАНГАТХАНОВ.

Манай республикын һонин

Огородой эдеэ город асарна



Республикын гол мүрэнүүдээр огородой эдеэ зөөлгэ түлэг дундаа ябана. Сентябриин 17-до Кабанскын аймагай Пашино пристаньһаа «Любовь Шевцова» гэжэ теплоход шэнэ ургасын хартаабха город асараа. Тэрэнь горпищеторгын магазинуудта наймаанда гаража эхилээ.

Мүн бусадшье пристаньнуудһаа хартаабха, огородой эдеэ ашаһан баржа, пароходууд Улан-Удэ ерэжэ захалаа. Үһан замаар 2000 гаран тонно асарагдаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: пароходоор асарагдаһан хартаабха буулгагдажа, автомашинада ашагдажа байна.

Д. Балданов.

Шэмэтэ тэжээл бэлдэнэ

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид хамтынгаа малые шэмэтэ тэжээлээр бүрин хангаха гэжэ ехээр оролдоно. Мүнөө гол түлэб ногоон солоомоор силос даража байнхай. Эндэ хэдэн автомашина таряа зөөжэ байна, хуряалгадань туһалхаяа ерэһэн зооветинститудай, хүдөө ажахын техникумэй студентнэр, Загастайн дунда һургуулиин һурагшад, Гусиноозерск городой хүдэлмэришэд оролдосотойгоор ажаллана. Хамтадаа 3290 тонно силос дарагдаа.

А. Бадмаев.

Олон тиражтай шэнэ газетэ

Заиграйн аймагай «Улаан Эрхирэг» колхоздо «Улаан Очин» гэжэ олон хэһэгээр хэблэгдэхэ шэнэ газетэ гаргагдажа эхилхэнь.

Газетын редактораар колхозой зоотехник С. Жанчипов томилогдоо.

А. Шергина.

Бурят революционер Ц. Ц. Ранжуров тухай шэнэ документнүүд

Хизаар ороноо шэнжэлхэ академик В. А. Обручевой нэрэмжэтэ Кяхтын музей бурядай түрүүшын революционер Цыремпил Цыремпилович Ранжуровай ажабайдал, революционно ажалябуулгые олон жэлэй туршада шэнжэлэн үзэжэ байнхай.

Ц. Ц. Ранжуровай 1919 оной хабарһаа намар болотор Кяхтада байһан гэрыень музейн хүдэлмэрилэгшэд 1955 ондо тодоруулаа. Тэрэнь Ранжуровай һамган — Гомбоевагай гэр байһан юм. Мүнөө Ранжуровай һамганиинь нагаса, 80 наһатай үбгэжөөл Иван Кузьмич Доржиевтай тэрэ гэр соо байдаг.

Ц. Ц. Ранжуровай нэгэ нютагай Ц. Г. Бадмаев Ранжуровай сүлэлгэһөө зугадаад 1913—1916 онуудта Кударын аймагта байһан тухайдань, 1917 ондо Петроград ошохо делегат болгогдон һунгагдаһан тухайдань музейнхидтэ хөөрэжэ үгөө. 1917 оной мартда Ацагат нютагтаа бурядуудай 300 түлөөлэгшэд сугларжа, «Энхэ талын бурядуудай нютагай комитет» байгуулха асуудал шиидхэхээр Ц. Ранжуровые Петроград эльгээһэн байгаа.

Шэнэ документнүүд музейдэ табигдахань.

А. Михайлов.

Колхоздо туһална

Тарбагатайн аймагай Пестеревскэ эхин һургуулиин багша Д. Н. Грудинин түрүүтэй һурагшад «Гигант» колхоздо ехэхэн туһа хүргэнэ. Зундаа 2 мянга гаран центнер үбһэ тармажа сомоо. Һаяхан 70 гаран һурагшад хартаабха малтаба. 4 час тухай хүдэлмэрилжэ, гектар шахуу хартаабха хуряаһан байха юм.

Һайнаар туһалһанайнь түлөө колхозой түрүүлэгшэ Д. И. Михайлов һурагшадта баясхалан хүргөө.

М. Алашкевич.

* * *

Хориин дунда һургуулиин наймадахи, юһэдэхи классуудай һурагшад Хрущевой нэрэмжэтэ, «Улаан Одон» колхозуудта таряа, огородой культурануудые хуряаха хэрэгтэнь ехэ туһа хүргэжэ байна. Эдэ һурагшад октябрь һарын гаратар хүдэлмэрилхэ юм. Мүн табадахи, зургаадахи, долоодохи, арбадахи классуудай һурагшад амаралтынгаа үдэрнүүдтэ Ленинэй, Хрущевой нэрэмжэтэ, «Улаан Одон» колхозуудта ошожо, хартаабха малтана.

Сентябриин 13, 14-нэй үдэрнүүдтэ тэдэнэр «Улаан Одон» колхоз ошожо, 7 гектар хартаабха малтаба. Туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө колхозойхид һурагшадта баяр хүргөө.

Ким Жалсараев.

Зонние һонирхуулба

Бурят-Монголой драмтеатрын артистнууд Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо һаяхан ерэжэ, Ж. Тумуновай «Сэсэгмаа», В. Катаевай «Амаралтын үдэр» гэһэн зүжэгүүдые харуулаа. Артистнар Петрова, Вампилов, Лосев гэгшэд бэрхэ һайнаар наадажа, зониие һонирхуулба.

В. Баторов.



Вагон соо. Манай нютаг яагаа һайхан бэ! И. Денисовэй фотоэтюд.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XII сесси

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 20. (ТАСС). Сентябриин 20-до ООН-эй Генеральна Ассамблейн үглөөнэй заседани боложо, СССР-эй делегацие толгойлогшо А. А. Громыкоһоо гадна Парагвайн болон Италиин түлөөлэгшэд үгэ хэлээ.

Парагвайда туһаламжа үзүүлһэнэйнь түлөө Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида, мүн тэрэнэй органуудта Парагвайн делегацие толгойлогшо Рауль Сапен Пастор гэгшэ баясхалан хүргөөд, мүн саашадаашье гээгдэнги оронуудта ООН-эй зүгһөө туһаламжа бүри ехээр үзүүлэгдэхэ бэзэ гэжэ найдажа байһан тухайгаа мэдүүлээ.

Италиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Джузеппе Пелла хэлэһэн хубхай хооһон үгэ соогоо амин шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэһээ Ассамблейн анхаралые хадууруулха гэжэ оролдоһон байна.

Гадна, тэрэ «Венгри тухай асуудал» гэдэг дээрэ тогтожо, арадай Венгриие ехээр хардаа. Тиихэдэ энэ делегат буу зэбсэг хуряаха тухай тодорхой асуудалнуудаар хэлсээн баталагдаха ёһогүй гэжэ мэдүүлбэ.

Атомна буу зэбсэг хоригдохо, тэрэнэй туршалгань болюулагдаха ёһогүй гэжэ Пелла хэлээ.

Италиин делегадай үгээ дүүргэһэнэй һүүлээр үглөөнэй заседани дүүрээ.

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 20. (ТАСС). Мүн сентябриин 20-до ООН-эй Генеральна Ассамблейн үдэрэй заседани боложо, тэрээн дээрэ Ирландиин гадаадын хэрэгүүдэй министр, делегацие толгойлогшо Фрэнк Эйкен үгэ хэлэһэн байна. Мүнөө үеын буу зэбсэгэй диилдэшэгүй ехэ хүсэтэй болоһон дээрэһээнь хүн зон айжа, дай хэхэгүй, мүн агуу ехэ гүрэнүүдэй сэрэгэй талаар улам хүсэтэй боложо байһан дээрэһээнь буу зэбсэг бүтээлгэ нэгэ газарта хүрөөд лэ тогтохо гэһэн бодолнууд буруу байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Хоёр хуби боложо хубаагдаһан манай оронние нэгэдүүлхын тулада орон бүхэн өөрынгөө байдалые тодорхойлхо гэһэн гол ёһон манай орон тушаа бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ Ирландиин түлөөлэгшэ хэлэбэ. Мүн лэ энэ гол ёһые баримталан, Германи, Кипр, Алжир тухай асуудалнууд шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ тэрэ үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Алжир тухай асуудал илангаяа шухала, хойшолуулангүйгөөр шиидхэгдэхэ ёһотой асуудал байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Алжирта бэеэ даанхай байдал олгохыень Ирландиин делегат Францие уряалаа. Алжир хадаа «Франциин таһаршагүй хубинь» гэһэн бодолһоо Франциин правительство арсаха ёһотой. Иимэ бодол баримталдаг дээрэһээл Франци мүнөө ехэ хохидол гарзада ороод байна гээшэ гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Ирландиин делегадай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр ниитын политическэ асуудалаар үгэ хэлэлгэ болюулагдажа, энэ сесси дээрэ зүбшэгдэхэ зүйлнүүд тушаа Генеральна Комитедэй зууршалгые Ассамблей хаража эхилһэн байна.

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 21. (ТАСС). Сентябриин 20-до болоһон үдэрэй заседани дээрэ Генеральна Ассамблейн зүбшэхэ зүйл тушаа Генеральна Комитедэй оруулһан дурадхалнууд хаража үзэгдэбэ. Урда-Африканска Союзда үндэһэ яһатанай илгаа гаргагдадаг тухай пунктые, мүн энэ Союзда ажаһуудаг Индиһээ уг гарбалтай хүнүүдэй байдал тухай пунктые Ассамблейн зүбшэхэ зүйлдэ оруулхагүй гэжэ Урда-Африканска Союзай түлөөлэгшэ мэдүүлбэ. Энэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ООН оролсохо ямаршье эрхэгүй, тиимэһээнь эдэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ ёһогүй гэжэ Англи, Австралиин делегадууд мүн лэ мэдүүлээ.

Ассамблейн зүбшэхэ зүйлдэ эдэ асуудалнууд оруулагдаха ёһотой гэжэ Уругвайн, Либериин болон Ганын делегадууд мэдүүлбэ. Хүнэй эдлэхэ эрхые эдэ асуудалнуудай сэхэ дайраһан дээрэһээнь, тэдэниие Урда-Африканска Союзай дотоодын хэрэг гэжэ хаража болохогүй гэжэ Уругвайн делегат онсолон тэмдэглээ.

Ороной уг заяанай хүнүүдые Урда-Африканска Союзай правительствын газаашалдаг ушар «бүхы дэлхэйн хүрин шарайта зониие, доромжолһон ябадал мүн» гэжэ Либериин түлөөлэгшэ мэдүүлээ.

Голосованиин болоходо, 65 [...] гадай зүбшөөн дуугаа үгэжэ, [...] делегадай буруушаагаад, 9 деле[...] һаналаа бариһан дээрэһээнь [...] асуудалые ООН-эй Генер[...] Ассамблейн зүбшэхэ зүйлдэ [...] ха гэжэ шиидхэгдэбэ. Тус асуу[...] Ассамблейн зүбшэхэ зүйлдэ [...] хагүйн түлөө Англиин, Фра[...] Испаниин, Бельгиин, Португа[...] Австралиин, Люксембургын [...] Урда-Африканска Союзай [...] дууд голосовалһан байна. Го[...] диин, Италиин, Канадын, Ту[...] болон бусад хэдэн гүрэнүүдэй [...] гацинууд һаналаа баряа.

Урда-Африканска Союзда [...] һуудаг, Индиһээ уг гарбалтай [...] нүүдэй байдал тухай пункт Асс[...] лейн зүбшэхэ зүйлдэ оруула[...] Тэрэниие оруулхын түлөө 63 [...] гат, оруулхагүйн түлөө 2 де[...] (Урда-Африканска Союз [...] Франци) голосовалһан байна. [...] делегат һаналаа баряа.

Мүнөө болотор Голландиин [...] ни зандаа байһан, Индонезиин [...] хуби болохо Баруун Ириан [...] асуудалые зүбшэхэ зүйлдэ ору[...] тушаа мүн лэ арсалдаан гара[...]

Энэ асуудал сесси дээрэ зү[...] хэлсэгдэхэ ёһогүй гэжэ Голланд[...] болон Австралиин делегадууд [...]

Баруун Ириан тухай асууда[...] даа «айхабтар шухала, политич[...] удхашанартай асуудал мүн» [...] Голландиин делегацида харг[...] хадаа Индонезиин делегат Са[...] амиджойо мэдүүлбэ. Мүн энэ а[...] дал колонинууд тушаа асууда[...] хабаатай байһан дээрэһээ Нэг[...] мэл Нацануудай Организацида [...] шэн хэлсэгдэхэ ёһотой гэжэ [...] хэлээ.

Олонхиин дуугаар энэ асууда[...] самблейн зүбшэхэ зүйлдэ ору[...] даа.

Зүбшэхэ зүйлэй баталагда[...] асуудалнуудые комитедүүдтэ та[...] жа үгэхэ тухай Генеральна К[...] тедэй дурадхалые Ассамблей [...] шэн хэлсэлгэгүйгөөр баталба. [...] на мүнөөнэй сессие декабриин [...] хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн шиидхэ[...] абтаа.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн түрүүлэгшэдэ СССР-эй делегацие толгойлогшо А. А. Громыко бэшэгүүдые эльгээбэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 20. (ТАСС). СССР-эй делегацие толгойлогшо А. А. Громыко Генеральна Ассамблейн түрүүлэгшын нэрэдэ сентябриин 20-до бэшэг эльгээбэ. Айхабтар шухала, хойшолуулагдашагүй байһан дээрэһээнь «Гүрэнүүдэй эбтэй этэйгээр зэргэ оршон байха тухай декларации» гэһэн асуудалые Генеральна Ассамблейн XII сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулхыень СССР-эй правительствын зүгһөө А. А. Громыко бэшэг соогоо гуйба. Энэ асуудал ямар ушар шалтагаануудһаа зүбшэхэ зүйлдэ оруулагдаха ёһотойб гэһэн тайлбари бэшэг, тэрэшэлэн гүрэнүүдэй эбтэй этэйгээр зэргэ оршон байха тухай декларациин проект бэшэгтэ хабсаргагдаа.

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 20. (ТАСС). СССР-эй делегацие толгойлогшо А. А. Громыко Генеральна Ассамблейн түрүүлэгшын нэрэдэ сентябриин 20-до мүн лэ бэшэг эльгээгээ. «Уласхоорондын хиналта доро атомна болон водородно буу зэбсэгэй туршалгые болюулха тухай» гэһэн асуудалые Генеральна Ассамблейн XII сессиин зүбшэхэ зүйлдэ оруулха тухай СССР-эй правительствын гуйлта тухай энэ бэшэг соо хэлэгдэнэ. Тайлбари бэшэг, мүн резолюциин проект бэшэгтэ хабсаргагдаа.

Таиланддахи байдал

БАНГКОК, сентябриин [...] (ТАСС). Таиландын король 123 [...] путадуудые томилжо, саг зуу[...] национальна суглаанай засед[...] сентябриин 21-дэ хүүлбэ. Оро[...] саг зуурын премьер-министрээр [...] суглаан дээрэ Сарасин һунга[...] Сарасин хадаа США-да бай[...] Таиландын элшэн сайд, мүн СЕА[...] гэй генеральна секретарь юм. [...] циональна суглаанда шэнэ һун[...] тын үнгэргэгдэтэр, гурбан һа[...] туршада Сарасин премьер-мини[...] рын тушаалда байха.

ХАНИ БАРИСААТА НЭГЭДЭЛ

(Хитадай Арадай Республикаһаа ерэһэн бэшэг)

Хитад орон—олонациональна гүрэн юм. Энэ ороной 35 миллион хүниинь бага яһатан болоно.

Хитадай арадай дотоодын ба гадаадын дарлалтаһаа сүлөөрхэ үедэ бага арад үндэһэтэнэй экономическа болон политическэ хүгжэлтэнь тон ондо ондоо шатада байгаа. Хинган уулын ой тайгада, Юньнаниин бүглүү хадалиг газарнуудта эртэ урда сагай ниитын байгууламжа, Сычуань гэдэг провинцида ажаһуудаг арад үндэһэтэнэй дунда ботоол эзэмдэлтын байгууламжа, мүн зарим национальностьнуудай дунда феодальна ёһоор газар ашаглалга бии байһан юм.

Хитад арадай революциин агуу ехэ түйлалтануудай нэгэниинь юуб гэхэдэ, орон дотороо национальна дарлалтые усадхаад, бага арад үндэһэтэндэ хүсэд дүүрэн тэгшэ эрхэ олгоһон байна. Хитадай Коммунистическэ партиин ЦК-гэй политическэ тоосоон тушаа КПК-гэй Бүхэхитадай VIII съездын абаһан резолюци дотор заагдаһанай ёһоор, орон дотороо бүхы национальностьнуудай бата нэгэдэлые саашадань бэхижүүлхэ, тэдэнэй соёл культурын ниитэ дэбжэлтэдэ туһалха гээшэ Хитадай гүрэнэй тон шухала зорилго болоно.

Хитадай Арадай Республика дотор хоёр автономно национальна район, 70 автономно округ ба уезднүүд байгуулагданхай. Мүнөө үедэ ороной үшөө 72 районуудта национальна автономи байгуулагдажа байна. Национальна районуудта демократическа болон социалистическэ шэнэдхэн хубилалтанууд бэелүүлэгдэжэ, газарые үмсэдөө эдлэхэ феодалнуудай эрхэ, крепостной ёһо гурим ба богоолшолго усадхагдажа, газар, уһан таряашадта үгтэжэ байна. Мүнөө таряашад диилэнхы олонхидоо социалистическэ шахуу түхэлэй кооперативууд дотор хамтадаа ажаллажа байнхай юм.

* * *

Пекинһээ олон мянган километр холо газарта, Хитадай эгээ урда захада байдаг Сяуань гэжэ бишыхан городто би ябаһан байнаб. Үнгэрэгшэ жэлэй һүүл багта тус город бай гэдэг арад үндэһэтэнэй шэнээр эмхидхэгдэһэн Дали гэжэ национальна автономно округой центр болгогдоһон байба.

Түрүүн эндэ революциин илаха үедэ далийска захиргаанай округ эмхидхэгдээд, округой арадай комитедэй түрүүлэгшын орлогшоор бай гэдэг национальностиин түлөөлэгшэ Ян Юн-син һунгагдаһан юм.

Ороной бүхы национальностьнуудые мүнөө холбон нэгэдхэжэ байһан хани барисаан гүнзэгы эшэ үндэһэтэй юм. Тус хани барисааниинь эрхэ сүлөөгэй түлөө хамтын тэмсэлэй үедэ бии болоо һэн, тиин мүнөө амгалан ажалай үедэшье улам бэхижэжэ байна. Энэ талаар далийска округ илангаяа һонирхолтой. Тус округто тон олон ондоо яһатанай хүн зон һуудаг. Хитадуудһаа, мүн тоогоороо олон бай үндэһэ яһатанһаа гадна, эндэ баһа лису, мяо, мин, наси, түбэд, тай гэдэг үндэһэ яһатан хүнүүд ажаһуудаг байна. Урдань баяд, ноёд, гоминдановецууд, империализмын агентнүүд эдэ арад үндэһэтэнэй дунда национальна хёмороо зорюута тухиран үүдхэжэ, тэдэниие бэе бэеһээнь таһалан һалгаадаг байгаа.

Мүнөө амгалан ажалай үдэрнүүдтэ хитад хани нүхэдэй үзүүлдэг үнэн сэдьхэлэй туһаламжань эдэ бага яһатанай дунда ахадүүгэй хани барисаа бэхижүүлхэ ябадалда туһална. Дарлалтаһаа сүлөөрһэн бүри түрүүшынгээ жэлдэ хитад хани нүхэд энэ округой арад үндэһэтэндэ 600 мянга гаран цзинь* рис эльгээһэн байгаа. Эндэ олон зуугаад километр газарта шэнэ шоссей харгы заһагдаа, 700 клуб, мянга табан зуу гаран һургуули баригдаа. Орьёл уулын орой, хүндыгөөр эндэ тэндэ таран һуудаг айл үрхэнүүдтэ телефон, радио тодхогдоо. Хуурмаг хара эмшэ домшодой орондо фельдшерэй пунктнууд ба больницанууд бии болоо.

Хитад хани нүхэдэй эндэ эльгээһэн түлөөлэгшэ бүхэн: залуу багшашье, фельдшершье, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэшье—булта шэнэ түрүү юумэ эдэбхитэйгээр нэбтэрүүлэгшэ болонхой.

Фын Шао-ган гэжэ нэрэтэй нэгэ залуу хүбүүн ехэ улаан хэрээһэтэй арһан сумкаһаа гурбадахи жэлээ хахасанагүй. Тэрэ халуун ороной хумхаа үбшэнтэй эрэлхэг зүрхэтэйгөөр тэмсэдэг юм. Халуун ороной хумхаа үбшэнһөө зобожо тулижа байһан хүнүүдтэ саг соонь туһаламжа үзүүлхын тула Фын Шао-ган хоёр—гурбан рисэй шаанги, нимэхэн одеяла абаад, һүнишье, үдэршье—хамаагүй, халуундашье, хура бороондошье һаатангүй таби, зуун километр холо газарта ошодог байна.

Мүн лэ ондоо залуу хитад хүбүүн—Бай Цзи-чан гэдэг Фын Шао-ган мэтэ шударгыгаар, эдэбхитэй бэрхээр хүдэлнэ. Бай Цзи-чан хада уулын айл аймагуудаар ябажа, кино харуулдаг юм. Энэнь хүнгэн хэрэг бэшэ. Айл аймагта ошоходоо хада уулын зүргэ харгыгаар, ой модон соогуур 100—200 гаран километр холо ябаха ушартай болодог. Эндэ заримдаа киноаппаратура ганзагалһан бишыхан моринойншье ябаха зам байдаггүй. Бай Цзи-чанай ерэхэдэ тэндэхи хүнүүд сан хэнгэрэг сохижо, буу һүргэн, ехэ баяртайгаар тэрэниие угтадаг юм. 16 киногбригадынгаа нүхэдтэй хамта Бай Цзи-чан жэл соо мянга табан зуу дахин шахуу кино харуулаа.

Айл аймагта ошоходоо энэ киномеханик ходо ном, газетэ, журналнуудые абаашадаг, боложо байһан һонин тухай хөөрэжэ үгэдэг юм.

Ороной арад үндэһэтэнэй хани барисаан үдэр ерэхэ бүри улам бэхижэжэ байна. Энээниие Хитадай национальна район бүхэндэ элитээр хаража болоно. Бага арад үндэһэтэниие өөһэдынь хүсэндэ, оронойнгоо дүүрэн эрхэтэ эзэд болохо байһандань Коммунистическэ парти этигүүлдэг байгаа.

Хамтын революционно тэмсэл соогуур нютагай түрүүшын национальна кадрнууд хүмүүжүүлэгдээ һэн. Тэдэниие шэнэ ажабайдал байгуулагшадай хүтэлбэрилхы тушаалнуудта тэрэ дарынь дэбжүүлһэн байгаа. Ороной сүлөөлэгдэһэнһөө хойшо Хитад дотор национальна үсөөнхидһөө 220 мянган мэргэжэлтэд бэлэдхэгдээ юм.

Дали округто, мүн бусад олон национальна районуудташье хүдөө ажахын кооперативуудые, засагай нютагай органуудые, партийна болон ниитын организацинуудые толгойлһон олон ондоо нацын хүнүүдые, медицинскэ, худалдаа наймаанай, почтын хүдэлмэрилэгшэд, киномеханигууд, багшанар болон бусад хүдэлмэрилэгшэдые хараһан байнаб. Дагуань гэжэ уездын мяо үндэһэ яһанай Ма Юань-мэй гэдэг нэгэ басаган эндэ намтай уулзаа һэн. Тэрэ эдир залуу басаган арбан долоотой байхадаа нютагайнгаа хүнүүдые хамтаараа газар эдлэхэ нүхэсэлдэ нэгэдхээ, арбан наймаа хүрэхэдөө коммунистка болоод, партиин райкомой гэшүүнээр һунгагдажа, уездынгээ арадай комитедые толгойлһон байна. Мүнөө тэрэ басаганай 21 хүрэхэдэ национальна үсөөнхидэй Академидэ һурахыень эльгээгээ. «Һургууляа дүүргээд, мандаа бусажа ерэхэш. Шинии алтан гар манда ехэ хэрэгтэй»,—гэжэ нютагаархидынь хэлэжэ ябуулаа һэн.

Ма Юань-мэйдэ адли хүнүүд эндэ ехэ олон. Нютагай коммунистнууд эндэ ерэһэн хитад хани нүхэдтэеэ хамта шэнэ ажабайдалай агуу ехэ үнэн ушарые олонинтын дунда нэбтэрүүлдэг, Хитадай олонациональна арадуудай хани барисаата нэгэдэлые батадхадаг ехэ хүсэн болонхой.

Мүнөө бага яһатанай шэнэ ажабайдал хаа хаанагүй өөһэдынь түлөөлэгшэдэй эдэбхитэй [...] хабаа[...] салгатайгаар зохёогдоно. Жэшэ[...] Сигуаньда иимэ тоо баримтануу[...] намда нэрлээ һэн. Засагай нюта[...] органуудта үнгэрэгшэ жэлдэ х[...] һэн һунгалтын үедэ эндэ ажа[...] даг бүхы үндэһэ яһатанай 7302 [...] лөөлэгшэд һунгагдаһан байна. [...] дань үлэмжэ ехээр гээгдэһэн [...] үндэһэтэнэй ажаһуудаг хадын р[...] нуудта һунгалтын болохо үедэ [...] лөөлэлгын нормонь олон хүн [...] той гол газарайхиһаа хоёр д[...] ехэ байгаа. Жэшээнь, Фэнья [...] уезддэ ажаһуудаг мяо национ[...] ностиин оройдоо 60 хүншье өө[...] гөө, кандидадые арадай комит[...] дэбжүүлһэн байна. Мүн тэрэш[...] Юньнин гэжэ волостьдо [...] һуудаг мяо национальност[...] хэдэхэн үрхэ айлнуудшье өөрын [...] депутадые волостиин арадай ко[...] тедтэ һунгаһан байха юм. Юуб [...] хэдэ, энэ һунгалтань тэдэнэй өө[...] дынь, арадай засагта хэгдэһэн б[...] на бшуу.

Иигэжэ нютагай национа[...] кадрнуудай олошоролго, парт[...] гэшүүдэй тоогой ургалта, ара[...] засагай органуудай бэхижэлгэ, [...] хан үшөө харанхы мунхаг, гээг[...] ги байһан олон миллион хүнүү[...] ажабайдал шэнэдхэн байгуулха [...] шаа тэдэнэй ябуулдаг болото [...] эмхидхэхы хүдэлмэри—эдэ бүх[...] Хитадай национальна үсөөнхи[...] хани барисаата нэгэ бүлэ бол[...] нэгэдхэжэ, агуу ехэ демократич[...] болон социалистическэ шэнэд[...] хубилалтануудта тэдэнэй эдэб[...] тэйгээр хабаадалсахыень бэлэд[...] хэ арга үгөө.

А. КОЖИН.

* 604,5 грамм шахуу татадаг хүндын хэмжүүр.

Редакторай орлогш[...] О. ГОМБОЕВ[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора —32-74. отв. секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — —24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н 0567. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 1[...]